

TRYGGHET I OPPSTARTSFASEN

Hvordan arbeider en barnehage for å gi de minste barna en trygg oppstart?

Av

Birgitte Aminda Fredriksen

Kandidatnummer: 103

(Se kilde)

BACHELOROPPGAVE

Emnekode: BAC-HO04

Dronning Mauds Minne Høgskole

Veiledere: Marit Kanstad og Mette Nygård

Trondheim, april 2014

Hovedmodell

Småbarnspedagogikk

Tusen takk til alle som har gitt meg gode innspill og ideer til oppgaven,

Dere har vært til stor hjelp.

Vil også takke alle som har kommet med positive tilbakemeldinger når jeg har trengt det mest.

Dette gjelder spesielt min fantastiske samboer, Marius.

Trondheim, april 2014

Birgitte Aminda Fredriksen

INNHOLD

1. Innledning.....	1
1.1. Valg av tema og problemstilling.....	1
1.2. Oppgavens disposisjon.....	2
2. Teori.....	3
2.1. Trygghet og tilvenning – ettåringen i en overgangsfase.....	3
2.2. Den trygge tilknytningen mellom personalet og barna	6
2.3. Foreldresamarbeid.....	8
2.4. Debatten om de minste barna i barnehagen.....	9
3. Metode.....	12
3.1. Generelt om metode.....	12
3.2. Kvalitativ og kvantitativ metode.....	12
3.3. Intervju som metode.....	13
3.4. Etikk.....	14
3.5. Et kritisk syn på metoden.....	15
3.6. Min arbeidsprosess.....	16
3.7. Om informanten.....	16
4. Hovedfunn/drøfting.....	17
4.1. Tilvenning og trygghet.....	17
4.2. Tilknytning.....	21
4.3. Foreldresamarbeid i oppstarten.....	22
4.4. Personalets ansvar.....	24
4.5. Debatten om de minste barna i barnehagen.....	25
4.6. Oppsummering.....	28
5. Avslutning.....	29
Litteraturliste.....	31

1. INNLEDNING

1.1 – Valg av tema og problemstilling

Jeg har alltid hatt en interesse for dette temaet, og fikk for alvor lyst til å finne ut mer i tredjeårs praksisperiode. Observasjonsbarnet jeg skulle følge denne perioden hadde nettopp begynt i barnehagen. Jeg oppdaget raskt at jeg hadde for lite kunnskap i forhold til hvordan en tilvenningsfase foregår og hvilke behov barnet og foreldrene har i denne perioden. Gjennom tre års førskolelærerutdanning manglet jeg en svært viktig bit i forhold til barnets oppstart, tilvenning og trygghet i barnehagen. Hvordan kan jeg som pedagogisk leder på en småbarnsavdeling arbeide for at de minste barna får en trygg oppstart?

Begrepene tilknytning, trygghet, tilvenning og foreldresamarbeid er viktig for en førskolelærer å ha kunnskaper rundt, og er også de begrepene jeg føler jeg har minst kompetanse i forhold til. «Små barn er i dag i barnehagen, og man må være opptatt av å sikre et godt barnehagetilbud som også er tilpasset behovene til de yngste barna». (Drugli, 2010, s. 10). Dette tenker jeg i første omgang er trygghet og positiv tilknytning. Det tok tid å finne en problemstilling som dekket det jeg hadde lyst å finne ut, og på samme tid avgrense oppgaven slik at det var mulig å finne svar i løpet av arbeidstiden med oppgaven. Etter å ha lest endel rundt temaet, og satt meg inn i hvilke bøker og forfattere jeg ønsket å forholde meg til, kom jeg fram til en problemstilling som var relevant og overkommelig:

«Hvordan arbeider en barnehage for å gi de minste barna en trygg oppstart?».

Problemstillingen gir rom for egne holdninger og meninger rundt tema. I datainnsamlingsprosessen var også dette svært sentralt, ettersom det er informantens egne verdier og holdninger som kommer fram, og ikke et «riktig svar».

Formålet med oppgaven er å bli en tryggere pedagog, og lære mer om ettåringens oppstart i barnehagen, slik at jeg på best mulig måte kan støtte, veilede og trygge både foreldre og barn. Jeg ønsker også å tilegne meg kunnskap gjennom et eget forskningsprosjekt der jeg utfordrer meg selv. Dette er en spennende læringsprosess som jeg håper vil gi meg et godt grunnlag til å få praktisk kompetanse i arbeidslivet.

1.2 – Oppgavens disposisjon

Oppgaven er delt inn i 5 hoveddeler. Jeg starter med en teoridel som er kapittel 2, der jeg presenterer ulike momenter i et teoretisk perspektiv som jeg mener er sentralt å ha kunnskaper om i forhold til tema og problemstilling. I gjennomgangen av disse temaene støtter jeg meg til ulike forskere og forfattere, men tar mye utgangspunkt i May Britt Drugli (2010) sin forskning og tanker.

I kapittel 3, metode, vil jeg beskrive ulike metoder i datainnsamlingsprosessen, og forklarer hvilken metode jeg har valgt og hvorfor. Jeg vil også gi en kort presentasjon om etiske retningslinjer, se metoden i ett kritisk lys og fortelle om prosessen i datainnsamlingen. Til slutt vil jeg fortelle litt om informanten jeg har brukt i arbeidet med oppgaven.

I fjerde kapittel presenterer jeg hovedtrekk i funnene mine fra intervju med pedagogisk leder på småbarnsavdeling. Spørsmål til intervjuet ligger bakerst i oppgaven som vedlegg 1. Svar fra informanten blir drøftet i forhold til relevant teori fra kapittel 2, og mine personlige holdninger og meninger. Underkapitlene i denne delen av oppgaven er momenter som fremheves både i intervjuet og i relevant teori. Her vil jeg også gi en oppsummering av drøftingen, og de viktigste funnene i forhold til oppgavens tema.

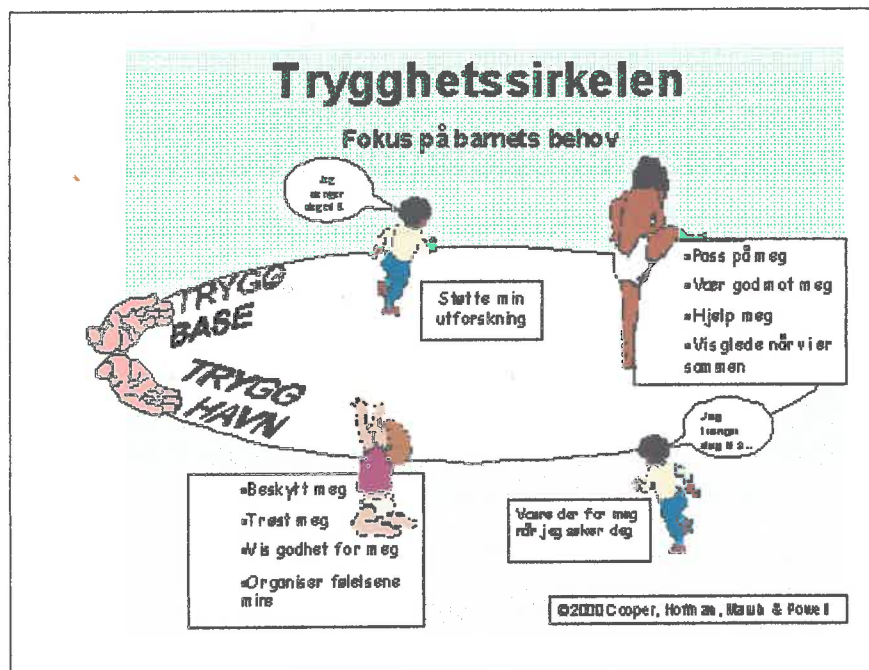
I siste del av oppgaven kommer oppgavens avslutning der jeg gir en kort presentasjon av hva jeg har gjort i arbeidsprosessen.

2. TEORI

Dette kapitlet består av ulike elementer jeg hevder er sentrale i forhold til problemstillingen. Det første temaet jeg vil se i et teoretisk perspektiv er trygghet og tilvenning-Ettåringen i en overgangsfase. Dette er fordi trygghet ligger i grunn for all utvikling, og at dette er sentralt i en oppstartsfase. Ettåringen er i en overgangsfase når det begynner i barnehagen, og det er dermed viktig for en førskolelærer å ha teoretisk kunnskap om hvordan denne overgangsfasen kan gjøres best mulig for både barn og foreldre. Jeg vil etterpå gå inn på temaet trygg tilknytning mellom personalet og barna, og forklare hvorfor relasjonen mellom de voksne i barnehagen og de minste barna er viktig i oppstartsfasen. Foreldresamarbeid er et viktig tema i en oppstarten, og vil være avgjørende for en god tilvenning. Til slutt vil jeg gå litt inn på debatten om de minste barna i barnehagen, fordi dette er et viktig tema i forhold til foreldrenes trygghet i en sårbar fase.

2.1– Trygghet og tilvenning– Ettåringen i en overgangsfase

Trygghet legger grunnlaget for all utvikling og vil være det mest sentrale i en oppstartsfase. Barnet trenger en trygg hverdag som også gir rom for utforskning, da dette er helt avgjørende med tanke på den helhetlige utviklingen. I begrepet trygghet kan vi i stor grad trekke inn teorien om trygghetssirkelen. Denne sirkelen viser hvordan barnet går fra den trygge basen for å utforske verden på egenhånd, til det igjen trenger en trygg base for trygghet og omsorg. Kort forklart kan vi se for oss sirkelen slik: Nederst på sirkelen ser vi et barn som har behov for beskyttelse og trygghet, her blir det tatt i mot av trygge hender i nedre, venstre hjørne. Øverst i venstre hjørne ser vi trygge hender som «sender» barnet ut for å utforske. På høyre del av sirkelen ser vi at barnet utforsker verden, mens det kommer ned igjen til nederste del av sirkelen, der det igjen har behov for en trygg base å vende til. Den tryggheten barnet får av den trygge basen, kalles å fylle barnets kopp, som menes med at barnet føler trygghet igjen. «Trygghetssirkelen tydeliggjør for oss dynamikken mellom avhengighet og selvstendighet. Utforskning og læring blir vanskelig, kanskje umulig, uten at «koppen er fylt»». (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 19).

(Se kilder)

Trygghetssirkelen er en god måte å se barns behov for trygghet på i hverdagen. Vi voksne er hendene i trygghetssirkelen: En trygg base for utforskning og læring i øvre del, og den trygge havna for omsorg i nedre del. (Ibid). For at vi skal kunne sikre at akkurat våre ender er en trygg base for barnet må vi tenke at vår oppgave er å være større, sterkere og kloke. Da kan voksenpersonen vurdere situasjoner, møte barnets behov om mulig, og sette grenser når det er nødvendig. (Ibid). Drugli (2010) skriver at sensitivitet hos de voksne er viktig for barnets trygghet i barnehagen. Hun skriver at en voksen som er sensitiv og oppmerksom på barnets signaler, vil reagere raskt og hensiktsmessig på barnets behov der og da. «Barnet føler seg forstått i sitt møte med den voksne og dermed trygg». (Drugli, 2010, s. 30). For at barnet skal føle seg trygg i tilvenningsperioden, har de voksne i barnehagen dermed en viktig rolle.

Trygghet skapes ved å være en stabil voksen som er sensitiv, bevisst og tilstedeværende. Det handler om å sette barnets behov i fokus, og å tenke på hvert barns behov individuelt. Tilvenning er en vanskelig prosess, og det er sentralt at personalet har kompetanse rundt denne prosessen.

Overgangen mellom hjemmet og barnehagen kan være svært vanskelig for både barnet og foreldrene. Fra å være hjemme med mor og far, blir det en stor forandring i hverdagen. Gerd

Abrahamsen (2005) har skrevet mye om dette temaet, og beskriver det som en overgangssituasjon som krever mye av både barn og voksne. «Vi har alle motstridende følelser i forhold til forandring, det å skulle forlate noe og gå videre, slik også for ettåringer». (Abrahamsen, 2005, s. 60).

Abrahamsen (2005) sier at det å legge tilrette for en god start i barnehagen innebærer at de voksne sørger for at barnet opplever en balanse mellom støtte og utfordring. (Ibid). Det er viktig å gi barna en trygg overgang fra hjemmet til barnehagen, og ha forståelse for at dette kan være en stressende og av og til smertefull prosess. Før barna kan gå inn i en verden fylt av lek og utforskning i omgivelsene, må vi gi barna tid til å omstille seg og godta at det gjennom barnehagehverdagen er det personalets omsorg som er tilgjengelig. Abrahamsen (2005) henviser til Winnicott (1970), og sier at vi må gi barna «verden i små doser». (Winnicott, 1970 i Abrahamsen, 2005, s. 65). Med dette mener forfatteren at vi må gi barna små doser av den nye hverdagen, slik at de klarer å fordøye det nye. Vi må passe på å ikke overdrive, da kan barna fort bli usikre og forvirret. Dosene må likevel være store nok til at barna etter hvert gleder seg over nye utfordringer og de nye omgivelsene.

Winnicott (1990) har også hevdet at hvis barna skal klare å tro på at foreldrene fremdeles eksisterer (Holde på de indre bildene av foreldrene), må de voksne være tilgjengelige for hjelp og støtte. Man kan snakke om foreldrene, se på bilder av dem eller holde fast på rutiner som barnet er vant med fra hjemmet. Noe som er svært vanlig i barnehager, er at barna får ha sine egne overgangsobjekter.

Disse tingene vekker gode følelser hos barnet, og gir dem følelsen av trygghet. «Typiske eksempler på dette er sutteklut eller koseklut, smokk eller tommelfinger, bamse eller et annet mykt kosedyr, et mykt teppe, eller kanskje et skjerf som tilhører en av foreldrene». (Abrahamsen, 2005, s. 66). Hva barnet velger som overgangsobjekt er avhengig av barnets personlighet og hva det er vant med.

Winnicott (1990) hevder også at det ikke er selve objektet som er verdifullt for barnet, men hvordan barnet kreativt velger å bruke det i en selvstendighetsprosess. I nye overgangsfaser i barnehagens hverdag blir overgangsobjektene sentrale for barnet. For eksempel når barnet skal sove, når barnet skal ut eller når det nettopp har kommet på morgenen. (Winnicott, 1990 i Abrahamsen, 2005, s. 67).

Oppstartsfasen er en sårbar prosess for både barn og foreldre. Broberg, Hagström og Broberg er tre forfattere som har skrevet mye om denne prosessen. «Å «bryte» båndet mellom foreldre og små barn, selv om det bare er for et kortere tidsrom, oppleves ofte som en påkjenning for begge parter». (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 130). Disse forfatterne skriver også at tilvenningen har tre formål: At barnet skal bli vant til det nye miljøet, at man skal gi barnet bli kjent med minst en pedagog, slik at denne personen kan ses på som en erstatning for den tiden foreldrene er på jobb og

at man skal klare å venne barnet til å klare seg flere timer uten foreldrene, og likevel kunne engasjere seg i lek og utforskning. (Ibid). Det er mange ulike måter å organisere tilvenningen i barnehagen på, det varierer fra barnehage til barnehage. Forfatterne hevder at barnet i første omgang har behov for å føle seg trygg med en person i barnehagen, for så å knytte seg til flere etter hvert. Også foreldre føler behovet for å knytte seg til en person i barnehagen, slik at man føler seg trygg på en person fra starten av. (Ibid). Når barnet starter i barnehagen er det viktig å lære barnet at når foreldrene går, så går de, men de kommer også tilbake. Dette kan ta tid, men det er viktig at barnet stoler på personalet i barnehagen, og at de stoler på at foreldrene kommer tilbake igjen. Dette poengterer forfatterne med følgende: «Når forelderens skal gå, er det viktig at det skjer en tydelig overlevering, og at forelderens sier «ha det!»». (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 144).

2.2 – Den trygge tilknytningen mellom personalet og barna

«Barnet trenger å knytte seg til en eller flere voksne, for å etablere en trygghet i tilværelsen. En trygghet som fungerer som en base barnet kan vende tilbake til når det etter hvert utforsker omgivelsene». (Sandvik, 2006, s. 19). Barnets trygghet er grunnlaget for at det skal gi rom for en positiv tilknytning til de voksne. Drugli (2010) refererer til Smith (2002), og skriver at de små barna knytter seg oftest til voksenpersoner som gir dem emosjonell og fysisk omsorg. Disse personene må være ganske stabile i deres tilværelse, og være villige til å inngå i en nær og positiv relasjon til dem. (Smith, 2002. I Drugli, 2010, s. 21). Dette viser at det er personalets ansvar å være åpen for barna, og vise hvert enkelt barn at man ønsker en positiv og omsorgsfull relasjon til dem.

John Bowlby er en forsker som har vært svært sentral i forhold til vår forståelse av fenomenet tilknytning. (Drugli, 2010, s. 21). Han påpeker at det normalt er foreldrene som er barnets sentrale tilknytningspersoner, og at kvaliteten på samspillet dem i mellom har innvirkning på hvor sterk tilknytningen er. Dette har sammenheng med personligheten til både barnet og foreldrene. Bowlby (2007) mener at et barn vanligvis vil ha etablert tilknytningsrelasjoner til foreldrene i løpet av de første ni månedene. (Bowlby, 2007. I Drugli, 2010, s. 22). Før denne alderen vil ikke barnet reagere på samme stressende måte, ettersom det ikke har etablert denne tilknytningen ennå. Når tilknytningen er helt etablert hos barnet, vil barnet søke foreldrene som en trygg base i situasjoner det føler seg utrygg. Barnet vil helst ha omsorgspersonen tilgjengelig. (Drugli, 2010, s. 23). Bowlby (2007) presiserer også at barnet ofte har en primær tilknytningsperson som de aller helst ønsker trøst og omsorg når de behøver det. Barna kan knytte seg til flere sekundære personer, og kan skape

seg et tilknytningshierarki, der en person står på toppen og andre nære personer også kan gi nærhet og trygghet til barnet. Det er viktig at barnet opplever minst en i personalet som en trygg base, og at det ikke hele tiden søker etter foreldrene gjennom barnehagedagen.

Når barnet har en trygg tilknytning til en eller flere personer, vil dette redusere utrygghet og stress barnet føler i ulike situasjoner. Den trygge tilknytningen etableres gjennom flere erfaringer der barnet opplever sensitiv omsorg fra denne personen, og at omsorgspersonen er barnets trygge base. Barnet er ikke avhengig av at omsorgspersonen er i nærheten hele tiden, og omsorgspersonen må også ha respekt for barnets behov for å utforske på egenhånd. Når barnet har behov for det, vet barnet at omsorgspersonen er tilgjengelig. (Drugli, 2010, s. 27). Hvis samspillet mellom omsorgsperson og barn ikke er preget av sensitivitet og forutsigbarhet, vil tilknytningsrelasjonen mellom dem bli utrygg. (Drugli, 2010, s. 28). Dette har mye å si for barnets helhetlige utvikling, fordi det ikke tør å slippe seg hen og utforske miljøet fordi det stadig søker etter trygghet og omsorg.

Noen barn knytter seg lettere til nye mennesker, mens andre er veldig knyttet til foreldrene. Dette har forfatterne Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013) skrevet om. Barn har ulike tilknytningserfaringer med seg når de starter i barnehagen. «Erfaringene påvirker hva barnet forventer i samvær med andre mennesker, og hva det er vant til å uttrykke av egne behov». (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 67). Noen barn er vant til å uttrykke sine behov, og på denne måten få sine behov tilfredsstilt, mens andre er vant til å bli forstått av sine nærmeste tilknytningspersoner i sine vage signaler. I en oppstartsfase er det sentralt å ha kunnskaper om akkurat dette, og ha kjennskap til barnas ulike tilknytningserfaringer slik at man på best mulig måte kan gi barna den tryggheten de har behov for.

Både trygghet og tilknytning er viktige momenter i relasjonen mellom personalet og barna. Drugli (2010) skriver at relasjonen mellom de minste barna og personalet er særlig viktig. Disse barna trenger at de voksne responderer på de signalene barna gir, slik at barna føler seg ivaretatt og forstått. (Drugli, 2010, s. 80). I arbeidet med de minste barna i barnehagen er det viktig med omsorgsfulle relasjoner, og dette bør være i fokus i oppstartsfasen. «En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet...». (Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 31).

Abrahamsen (2005) hevder at barnet har behov for en trygg kontakt med i hvertfall en voksen når barnehagen består av en stor personalgruppe/barnehage. Dette kan være en primærkontaktordning, som også er gunstig i foreldresamarbeidet. Da har både barnet og foreldrene en person og forholde seg til, i stedet for hele personalgruppa. Drugli (2010) henviser til Bolwby (2007) som hevder at selv om noen barnehager ikke har et system med primærkontakt, kan man lage en ordning der barnet og foreldrene fra begynnelsen har tett kontakt med kun en av de voksne i personalet. Videre hevder han at ikke alle barn har kapasitet til å stifte nye relasjoner med flere mennesker på samme tid, og at oppstarten blir tryggere hvis barnet har en bestemt person å forholde seg til. (Bolwby, 2007, i Drugli, 2010, s. 111)

2.3 - Foreldresamarbeid

«Foreldre må kunne være trygge på at barna deres blir sett og respektert og får delta i et fellesskap som gjør den godt». (Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 20). I rammeplanen fremheves foreldresamarbeidet, og er et område som kommer mer og mer fram som viktig i barnehagen. For at barna skal føle seg trygge når foreldrene leverer dem til barnehagen, er det sentralt at foreldrene er trygge på personalet, og føler at deres barn har det godt i hverdagen. Spesielt for førstegangsførelde med små barn, er det viktig at foreldrene blir tatt på alvor, og at de blir invitert inn i barnehagens hverdag.

Det er ikke bare de formelle foreldresamtalene som skal settes i fokus i barnehagen, men også de uformelle situasjonene gjennom dagen som levering, henting og hvis foreldrene ønsker å komme innom barnehagen og delta på det som skjer. Drugli (2010) skriver at daglig kontakt og uformell småprat om barnet utgjør en viktig base for foreldresamarbeidet. Hun skriver videre at når personalet og foreldre har en daglig kontakt, vil dette ha mye å si på tilliten partene imellom. (Drugli, 2010, s. 135). Spesielt er dette viktig for de aller minste barna, der barnet ikke selv kan fortelle hvordan morgenen har vært, eller hva det har gjort i løpet av barnehagedagen. Når barnet kommer hjem, kan da foreldrene snakke om det barnet har gjort i barnehagen og bygge videre på dette siden personalet har informert foreldrene om barnets dag.

I rammeplanen står det: «Personalet har ansvar for å gi foreldrene nødvendig informasjon om og begrunnelse for barnehagens virksomhet og invitere foreldrene til medvirkning». (Rammeplanen for

barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 20). Dette samarbeidet kan starte allerede før oppstart. Foreldrene blir tryggere på barnehagen hvis de har nok praktisk informasjon og at de blir invitert til å medvirke i barnehagens hverdag. Å starte samarbeidet før barnet begynner i barnehagen kan ses på som svært gunstig. Drugli (2010) skriver at mange barnehager bruker å sende litt informasjon om barnehagen og personalet til nye foreldre, slik at de kan føle seg tryggere når oppstartstiden kommer. Foreldrene blir da raskere kjent med personalet og barnehagen, og kan forberede barnet på barnehagestarten og menneskene de skal møte (Drugli, 2010, s. 143). Drugli (2010) hevder også at det er viktig at foreldrene er trygge på personalet. Når foreldrene er trygge på at barnet har det godt sammen med de voksne i barnehagen, blir det lettere for barnet og føle seg trygg i barnehagen. (Drugli, 2010, s. 35).

Noen barn reagerer umiddelbart i oppstarten ved adskillelse fra foreldrene, mens andre får en senere reaksjon på å begynne i barnehagen. De første gangene skjønner ikke barnet at foreldrene skal dra fra dem hver morgen, og dette blir de plutselig bevisst på. Dette er en sen reaksjon på atskillelsen fra foreldrene, og er helt normalt. «Det er ikke uvanlig at de første separasjonene går bra, men når barnet forstår at foreldrene alltid kommer til å gå når de kommer i barnehagen, vil det komme tilbakeslag, og barnet til begynne å protestere». (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 144). Mange foreldre kan få en dårlig følelse når dette skjer, og de kan begynne å tvile på sin avgjørelse om å ha barnet i barnehage og kvaliteten i barnehagen de har valgt. Det er viktig at pedagogen informerer foreldrene før barnehagestart at dette kan skje, og at det er en helt normal reaksjon.

Foreldresamarbeid vil alltid være svært viktig når man arbeider i barnehage, spesielt i oppstartsfasen. Da arbeider man tett sammen med foreldrene, og et nært og trygt samarbeid er sentralt for at barnet skal føle seg trygg i barnehagen. Det er i oppstartsfasen en legger grunnlaget for et godt foreldresamarbeid, og det er dermed viktig at det blir satt i fokus. Åpenhet, tillit og respekt kreves fra personalets side i møte med nye foreldre.

2.4 - Debatten om de minste barna i barnehagen

«Er det slik at barnehageopphold som starter når barnet er lite, fremmer barns utvikling, eller kan barnehageopphold være stressende for små barn og gi dem økt risiko for senere problemer?». (Drugli, 2010, s. 9). Dette spørsmålet er det mange førstegangforeldre som stiller seg når barnet deres skal begynne i barnehagen. Ofte er det mye mediaoppslag i tiden før barnehageoppstart, og

dette gjør at foreldre ofte føler skyld og dårlig samvittighet fordi de må tilbake i jobb, og at deres ettåring skal begynne i barnehage. Dette er en utfordring for personalet i barnehagen, og er noe personalet må ha kunnskaper og kjennskap til, slik at de kan veilede og trygge litt skeptiske foreldre. Ofte viser mediene store oppslag som tyder på at barna tar skade av barnehagen, blir stresset og at de kan miste sin identitet av å begynne for tidlig i barnehagen. Flere forskningsstudier har vist at barn kan få stressreaksjoner av å være i barnehagen. Drugli (2010) henviser til studiene til Geoffroy mfl., 2006; Vermeer og van Ijzendoorn sin tolkning av forskningsstudiene. Forskningen går ut på å teste barns cortisolnivå gjennom barnehagedagen. Resultatene viser at cortisolnivået kan være høyt gjennom hele barnehagedagen, og dette tyder på at barna har et høyt stressnivå i kroppen i barnehagen. Drugli (2010) skriver at på kort sikt vil et høyt cortisolnivå kunne hjelpe barn å takle kriser eller vanskelige situasjoner i barnehagen, men at det kan ha negative konsekvenser hvis stressnivået er konstant høyt. Det kan tyde på at det høye cortisolnivået kan påvirke utviklingen av hjernen over lang tid, men det er fremdeles for lite forskning på dette området. (Drugli, 2010, s. 58).

Mange er uenig i at de aller minste barna skal gå i barnehage, og at det er skadelig for barnets utvikling i starte i barnehagen så tidlig. Drugli (2010) henviser til Belsky (2009) som sier at forskningen på barnehageopphold, for små barn, viser ulike funn og at man kan finne det man leter etter uansett, både i negativ og positiv forstand. Han advarer både foreldre og personale mot å bruke forskning som strider i mot egne holdninger og verdier. Videre skriver han at barna i barnehage vil ha et godt utbytte av å gå i en barnehage med god kvalitet, sammenlignet med en barnehage med dårlig kvalitet. Belsky (2009) er opptatt av at det skal være foreldrenes valg å ha barna i barnehage, og at det er myndighetenes ansvar å sikre god kvalitet i barnehagene. (Belsky, 2009, I Drugli, 2010, s. 78). Drugli (2010) henviser også til Bradley og Vandell (2007) som har gått gjennom aktuell forskningslitteratur og drøftet hvilke konklusjoner man kan dra fra disse resultatene. De sier at det ikke er gjennomført nok forskning på dette området og at det er et stort behov for mer kunnskap og innsikt. De slår likevel fast at det er betydningsfullt når barnet begynner i barnehagen, hvor lenge barnet er i barnehagen hver dag, og ikke minst hvilken kvalitet barnehagen har. De konkluderer også med at hvordan barnet har det i hjemmet har størst betydning, og at det er viktig at foreldrene er bevisst på hvordan miljøet er i hjemmet. (Drugli, 2010, s. 77).

Tone Strømøy er høgskolelektor i pedagogikk og hevder i et intervju med forskning.no at ekspertene må være forsiktige med å bruke utenlandsk forskning i forbindelse med norske

barnehager. Hun skriver følgende: «Forskjellene er for store og foreldrene blir unødig usikre». (Forskning.no, 2011). I denne artikkelen publisert av forskning.no hevder Strømøy at foreldre blir bekymret for barna deres i barnehagen, og at unødvendig mange medieoppslag i barnehageoppstartstiden gjør at småbarnsforeldre blir utrygge og skeptiske. Forskningen som blir gjort er ofte utført i utenlandske barnehager, og det er ikke overførbart til de norske barnehagene. Strømøy mener også at de norske barnehagene er blant de beste i verden, og at pedagogene som arbeider i barnehagen har god utdanning og høye krav til kvalitet. Hun sier likevel at det må være høyere krav til personalet i barnehagen, og at det til stadighet gis flere dispensasjoner når det ikke er pedagoger og få tak i. Dette mener hun Norge må få orden på, slik at kvaliteten i norske barnehager er på et høyt nivå, og at barna får det de trenger. Til slutt vil jeg fremheve et tips Tone Strømøy kommer med til foreldrene: «Slapp mer av. Dere gjør en god jobb. Mange har dårlig samvittighet. Slutt med det...Og det finnes ingen norsk forskning som viser at ettåringer tar skade av å være i barnehagen». (Forskning.no, 2011).

Det som skjer i media rundt oppstarten kan være med å skape utrygghet blant foreldre. Å ha innsikt i hva media skriver, og hva det handler om er viktig slik at man kan komme foreldrene i møte. Dermed kan en skape et trygt miljø rundt oppstarten, og sikre foreldrene om at barnet deres har det godt i barnehagen. Å trygge foreldrene i oppstartsfasen er viktig for at barna skal få en trygg tilvenningsperiode.

I neste kapittel vil jeg forklare hvordan jeg har gått fram for å finne informasjon til denne oppgaven. Metodekapitlet redegjør for metode jeg har arbeidet med, hvorfor jeg har valgt akkurat den metoden og arbeidsprosessen i forhold til innsamling av data.

3. - METODE

3.1. *Generelt om metode*

I samfunnsvitenskapelig forskning benytter vi en metode for datainnsamling. «Metoden forteller oss noe om hvordan vi bør gå til verks for å fremskaffe eller etterprøve kunnskap». (Dalland, 2012, s. 111). For å skaffe kunnskap og informasjon må vi finne en metode som passer til det vi skal undersøke. Dalland (2012) beskriver metode som et redskap i møtet med noe vi vil finne ut av. Den metoden vi velger hjelper oss å samle inn data, altså det vi trenger til undersøkelsen. I arbeidet med en undersøkelse vil valget av metode ha stor innvirkning på det ferdige resultatet, og det er derfor viktig at vi tenker nøye gjennom hvilken metode vi ønsker å benytte. Det er også viktig å huske på at vi aldri går inn i en undersøkelse med blanke ark. I en undersøkelse vil man alltid ha tanker om hva man vil finne, og man vil også ha meninger om hva som er eventuelt riktig eller galt. Det er sentralt å gå inn i en læreprosess med ett åpent sinn, og prøve å legge vekk eventuelle antakelser før vi begynner. Dalland (2012) skriver følgende om nettopp dette: «Er vi bevisst den førforståelsen vi bringer med oss, er det lettere å skille den fra den nye forståelsen vi får etter hvert». (Dalland, 2012, s. 121). Uansett hvilken metode vi velger er det altså viktig å være bevisst på sine egne tanker og holdninger rundt tema, og være åpen for den nye informasjonen vi eventuelt skaffer gjennom undersøkelsen.

I forhold til min problemstilling hadde jeg mange tanker rundt tema, og jeg innså ganske raskt at det kom til å bli vanskelig å stille med blanke ark. Jeg gikk inn i arbeidet med ett åpent sinn, men merket at prosessen ble preget av at jeg hadde holdninger og verdier i forhold til temaene som kom opp underveis.

3.2 - *Kvalitativ og kvantitativ metode*

Ut fra hva vi ønsker å finne ut, kommer vi fram til en passende metode. Det må være en metode som gir god informasjon, og som gjør at undersøkelsen får et godt utgangspunkt for arbeidet. I begynnelsen av en skriveprosess må man velge mellom kvantitativ eller kvalitativ metode. Dalland (2012) skriver at kvantitative data ofte kalles «harde» og kvalitative data henholdsvis «myke» data. Dette er fordi forskere som benytter seg av kvantitative data er tellere, mens forskere som benytter en kvalitativ metode er tolkere. (Dalland, 2012, s. 113).

Ettersom min problemstilling bygger på informantens egne erfaringer og egne meninger valgte jeg en kvalitativ metode. «De kvalitative metodene tar sikte på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle». (Dalland, 2012, s. 112). Ved bruk av denne metoden kan vi gå i dybden på spørsmålene, og få mer utfyllende informasjon fra informanten. Gjennom å arbeide på denne måten bruker forskeren seg selv mer, og informasjonen som kommer fram vil alltid være en tolkning av ens egen forståelse av situasjonen. Ann Kristin Larsen (2007) beskriver ulike fordeler med bruk av kvalitative metoder. Hun påpeker fordelen med å møte informanten ansikt til ansikt, og på denne måten sikre at forskeren får de svarene han/hun trenger i forhold til undersøkelsen. Når vi gjennomfører for eksempel et intervju kan vi også gi informanten oppfølgingsspørsmål og gå i dybden på enkelte spørsmål, slik at man på denne måten sikrer at man får gode og fyldige data. (Larsen, 2007, s. 26). For å få god nok informasjon i forhold til min problemstilling, valgte jeg å gjennomføre et intervju, slik at jeg kunne gå i dybden på spørsmål og få informasjon basert på egne erfaringer og kompetanse.

3.3 – Intervju som metode

En av de vanligste kvalitative metodene er intervju. Larsen (2007) beskriver et kvalitativt intervju som en metode der informanten selv formulerer svar ut i fra forskerens spørsmål. (Larsen, 2007, s. 82). I et strukturert intervju møter man informanten med et mål om å få klare svar. Da lager man et intervjueskjema med ferdig formulerte spørsmål som i en helhet vil gi svar på problemstillingen. Ved et slikt strukturert intervju ønsker intervjueren at informanten kun skal svare på de spørsmålene man stiller, og man kan på denne måten lettere håndtere informasjonen i ettertid. Hvis man går fram med et ustrukturert intervju benytter man seg av en intervjuguide. Dette er en liste med spørsmål eller stikkord som man selv bruker som veiledning gjennom intervjuet. Informanten prater da rundt disse spørsmålene eller stikkordene, og det er mer rom for forskeren å stille utdypende spørsmål eller oppfølgingsspørsmål til informanten. Her er det selvsagt også viktig at forskeren er bevisst på problemstillingen, slik at alle viktige spørsmål blir besvart. (Larsen, 2007, s. 83). I forhold til mitt intervju, har jeg valgt en mellomting mellom strukturert og ustrukturert intervju. Dette kalles ofte halvstrukturert eller semistrukturert intervju. Det vil si at jeg ikke følger intervjulisten slavisk, og er åpen for at informanten skal kunne svare åpent på spørsmålene mine. Vi gikk litt fram og tilbake mellom spørsmålene, men jeg var også opptatt av at alle spørsmålene mine skulle bli besvart.

I arbeidet med kvalitativt intervju som metode er det ofte viktig å gi informanten intervjuguiden på forhånd, slik at han/hun får litt tid å forberede seg med svar, og ikke bruker for lang tid på å tenke og kanskje føler seg ukomfortabel i situasjonen. For den som intervjuer, er det gunstig å ta med en form for lydopptaker, og transkribere intervjuet raskt etterpå, slik at man er sikret at viktige elementer kommer med, og at det som informanten sier blir riktig gjenfortalt.

Videre vil jeg gå inn på noen etiske retningslinjer det er viktig å ha kunnskaper om når vi går inn i en samfunnsvitenskapelig forskningsprosess.

3.4– Etikk

For å få svar på en problemstilling må vi involvere andre mennesker. Dette innebærer at vi må ha kunnskaper om etiske overveielser. Dalland (2012) skriver at etiske overveielser handler om å følge regler, reflektere over hvilke etiske utfordringer vi møter i en forskningsprosess og hvordan informasjonen vi samler inn håndteres. (Dalland, 2012, s. 95). Når vi samler inn data er det viktig at vi tenker på personvern og på hvilken måte vi går frem i møtet med informantene. «Etiske overveielser og ryddig bruk av personopplysninger er ikke bare en forutsetning for studentoppgaver og for forskning, det er også en forutsetning for å ivareta et godt forhold til de menneskene som stiller opp med sine erfaringer og opplevelser». (Dalland, 2012, s. 95). Når vi går inn i et slikt samarbeid med andre mennesker er det viktig med respekt og at informanten har tillit til deg som student.

På forhånd av intervjuet hadde jeg avtalt at intervjuet skulle bli tatt opp og transkribert, slik at jeg ikke gikk glipp av viktige momenter fra samtalen. Intervjuet ble i ettertid transkribert og lydbåndet slettet, slik at informasjonen informanten har gitt meg, kun går til formålet med min oppgave. Informanten er anonymisert, og det som blir fortalt i intervjuet er det kun jeg som har tilgang på og denne informasjonen er taushetsbelagt. Dette er viktig å informere informanten om, slik at han/hun føler seg trygg ved å dele informasjon med meg som student, og at data fra intervjuet ikke skal kunne spores opp til hverken arbeidsplass eller person.

Uansett hvilken metode man bruker i innsamling av empirisk data, må man ivareta personvernet og sikre at de forskningsresultatene man presenterer er troverdige.

3.5 - Et kritisk syn på metoden

Jeg har brukt en kvalitativ metode som fremgangsmåte i innsamling av data, og vil nå redegjøre for hvorfor det er viktig å ha et kritisk syn på metoden. Som tidligere nevnt går vi alltid inn i en forskningsprosess med et utgangspunkt, noen egne tanker og meninger om temaet man vil undersøke. Når valget har falt på kvalitativt intervju som metode, vil også dette ha innvirkning på selve intervjuet og ikke minst på informasjonen vi innhenter. Det jeg får ut av intervjuet vil alltid bære preg av min tolkning, mine holdninger og mine tanker rundt problemstillingen.

Larsen (2007) skriver: «En kan si at det er en ulempe at en ikke kan generalisere ved kvalitative undersøkelser». (Larsen, 2007, s. 26). Dette vil si at jeg etter å ha brukt denne metoden ikke kan påvise at alle barnehager arbeider på samme måte, eller at alle pedagoger har samme tanker og meninger i forhold til tema. Likevel kan vi trekke inn begrepet overførbarhet eller generalisering. Dette vil si at selv om det informantene har fortalt er ut fra hans/hennes egne verdier og meninger er det ofte slik at vi som mennesker tenker likt. Her med tanke på for eksempel «barnas beste». Selv om informasjonen kun kommer fra en informant, kan man tenke seg at det er en menneskelig verdi at barna skal ha det best mulig, få en god oppstart i barnehagen og at trygghet er det viktigste i en barnehagehverdag. Jeg hadde bare en informant, og bare en intervjuguide. Dette vurderte jeg som det beste i forhold til de rammebetingelsene som var satt i arbeidet med oppgaven, for eksempel tidsbruk. Jeg føler at jeg fikk mye god informasjon fra informantene med tanke på problemstillingen min, og tilegnet meg mye mer kunnskap etter dette intervjuet.

Larsen (2007) hevder også at det er vanskeligere for informantene å være helt ærlig overfor intervjueren, når denne personen stiller spørsmål og sitter rett foran en. Under intervjuet kan det også hende at informantene vet hva intervjueren ønsker å høre, og gir svar ut i fra dette. For noen informanter kan også intervjuet være en ganske formell situasjon, og dette kan også ha påvirkning på de svarene man får. (Larsen, 2007, s. 27). Uansett hvilken metode man velger å benytte seg av i arbeidet med en undersøkelse, er det viktig at man tenker kritisk over metoden, og vurderer hvordan datainnsamlingen kan bli påvirket på ulike måter.

3.6 - Min arbeidsprosess

Etter at tema og foreløpig problemstilling var bestemt gikk jeg raskt i gang med å lage en intervjuguide. Her valgte jeg spørsmål som inviterte til drøfting, dybde og gav rom for at informanten skulle få fortelle om egne erfaringer og holdninger. Når jeg hadde fått tilbakemeldinger på intervjuguiden avtalte jeg et intervju med en pedagogisk leder på en småbarnsavdeling. Jeg sendte også intervjuguiden, slik at informanten kunne forberede noen tanker og svar til jeg skulle komme. Intervjuet ble holdt ikke lenge etterpå i barnehagen der informanten arbeider. Som tidligere avtalt ble intervjuet tatt opp på lydbånd, og transkriberingsarbeidet satte jeg igang med like etter intervjuet. Jeg hadde tenkt en del over om jeg ønsket å notere underveis, men kom fram til at det beste er å kunne ha en uformell samtale med informanten der jeg er helt og fullt tilstede i samtalen og ikke blir for opptatt av notater og skrivning underveis. Løkken og Søbstad (2006) poengterer at dette er den beste måten å gjennomføre intervju på, og skriver følgende: «Intervjusituasjonen blir da bedre, ikke minst fordi intervjueren kan konsentrere seg om å stille gode spørsmål, lytte ordentlig til svarene, ha blikkkontakt og på den måten også se hva som skjer av ikke-verbal kommunikasjon underveis». (Løkken og Søbstad, 2006, s. 128). Dette fungerte fint for meg, og hvis det var noe som jeg trengte en videre forklaring på, kunne jeg bare spørre om dette underveis.

3.7 – Om informanten

Informanten jeg har valgt arbeider som pedagogisk leder på en småbarnsavdeling, der det er en assistent på samme gruppe. Barnehagen er delt inn i søskengrupper, så det er både stor og små barn sammen, men informanten og denne assistenten har ansvaret for småbarn. Hun har først gått på yrkesskolen, for så å ta førskolelærerutdanningen. Etterhvert har hun også tatt spesialpedagogisk utdanning. Informanten har arbeidet både på storbarn-, og småbarns avdeling og på søskengrupper. Hun har også arbeidet litt som spesial pedagog og litt som assistent. Alt i alt har informanten bred erfaring med arbeid i barnehagen, og har mye erfaring spesielt med de minste barna i oppstartsfasen og med tanke på tilknytning. Både gjennom kurs og prosjekt har informanten mye kompetanse og erfaringer med tilknytning og ettåringen i barnehagen.

4. - HOVEDFUNN/DRØFTING

I dette kapitlet skal jeg gjøre rede for hovedtrekk i mine funn og drøfte det i sammenheng med relevant teori fra kapittel 2. Jeg gjennomførte et kvalitativt intervju med en pedagogisk leder på småbarnsavdeling som er min informant i denne oppgaven.

4.1 – Tilvenning og trygghet

I tilvenningsfasen vil trygghet være et sterkt nøkkelord. Da jeg stilte spørsmålet: Hva tenker du om tilvenning og trygghet? Svarte informanten: «Jeg tenker at det er dette som ligger i grunnen for alt. En god tilvenning som til slutt gjør at barnet føler seg trygg her, gir igjen ei positiv utvikling. Alt dette henger sammen». Informanten sier videre at det er viktig at vi bruker tid på tilvenningsperioden, og at alle i personalet har en holdning som viser dette. «Vi tenker ikke noe annet en tilvenning når vi starter opp på sommeren, så ser vi hvordan veien går videre ut i fra dette». Barnehagen har full fokus på tilvenning i tiden barna starter i barnehagen. Informanten hevder at å bruke god tid i tilvenningsfasen er sentralt, og har ikke noe fast plan på hvilke aktiviteter de skal gjennomføre, men legger planer ut i fra hvordan de ser barnegruppa fungerer. Abrahamsen (2005) har hevdet at overgangsfasen mellom hjem og barnehage er en stor forandring for både barnet og foreldrene. Hun mener også, at det å legge til rette for en god start i barnehagen innebærer at de voksne sørger for at barnet opplever en balanse mellom støtte og utfordring. (Abrahamsen, 2005, s. 60). Informanten har samme holdning til tilvenningsperioden som Abrahamsen. De mener begge at oppstartsfasen kan være vanskelig og stressende for barnet, dermed må personalet være bevisst på dette. Det er også viktig å ha fokus på at barnet er i en overgangsfase, der det trenger støtte og omsorg.

Overgangen mellom hjem og barnehage kan være svært krevende for både barn og foreldre. Fra å være hjemme med mor og far, til en helt ny hverdag med mye aktivitet, mange krevende overgangssituasjoner og mange nye mennesker kan være skremmende for små barn. Noen barn takler overgangen fint, mens andre sliter med å omstille seg den nye hverdagen. Abrahamsen (2005) skriver: «Vi har alle motstridende følelser i forhold til forandring, det å skulle forlate noe å gå videre, slik også for ettåringer». (Abrahamsen, 2005, s. 60). Dette er det viktig å tenke på i oppstartsfasen, og ikke bare tenke at barnet skal inn i barnehagens rutiner på kortest mulig tid. I lys av både Abrahamsens utsagn og det informanten forteller, tolker jeg det slik at tilvenning er en

vanskelig situasjon, og må tilpasses det enkelte barnet. Vi kan ikke forvente av en ettåring at dette barnet skal takle overganger og utfordrende situasjoner med en gang, vi må gi dem tid til å omstille seg alt det nye som skjer. Noen barn trenger lang tid for å bli trygg i barnehagen, mens andre derimot er villig til å utforske det nye miljøet ganske raskt.

Informanten fikk siden spørsmål om når hun tenkte at tilvenningsfasen var over. I barnehagen hun arbeider har de tre dager med tilvenning; Første dagen er et besøk, andre dagen er det ett par timer pluss et måltid og tredje dagen prøver de at foreldrene skal kunne gå fra litt. I den første tiden pleier barnehagen å si at foreldrene er tilgjengelig, hvis det blir for vanskelig for barnet. Det er ikke meningen at barnet skal få for mye på en gang, og da er det bra at foreldrene kan komme hvis det er behov for det. I følge Broberg, Hagström og Broberg (2014) har tilvenningen tre formål. Disse formålene er som tidligere nevnt i teorikapitlet, at barnet skal bli vant til det nye miljøet, at barnet skal bli kjent med minst en pedagog og at barnet skal klare å være uten foreldrene og likevel engasjeres i lek. Som informanten forklarte går de varsomt frem i tilvenningen, og er oppmerksom på barnets signaler slik at de ikke går for fort frem. På denne måten kan barnehagen ha formålene med tilvenning i fokus, og på samme tid ta hensyn til barnets behov.

I forhold til det som ble nevnt ovenfor, kan vi knytte dette til Winnicotts (1970) teori om å gi barna verden i små doser. Abrahamsen (2005) har tolket hans teori, og hevder at man ikke må gi barna for mye utfordringer og nye opplevelser, da de fort kan bli usikre og forvirret. Likevel må barnet få nok store doser til at det kan glede seg over utfordringer og det som skjer rundt dem. Abrahamsen (2005) mener at dette er sentralt i en oppstartsfase. (Abrahamsen, 2005, s. 65). Det kan være en dag da barnet ikke føler seg helt trygg på barnehagen og alt som foregår denne dagen. Hvis personalet starter opp med nye aktiviteter og utfordringer, vil barnet føle seg usikker, og vil ha behov for foreldrene for å få trygghet igjen. Vi kan tenke at det er nødvendig at barnet blir vant til barnehagens hverdag, og at nye utfordringer er nødvendig for å tilvenne seg det nye miljøet. Likevel er det viktig å sette barnets behov først, og barnets behov for trygghet må alltid komme først. Derfor er det viktig at foreldrene er i nærheten, slik at dosene ikke blir for store og for vanskelig å fordøye. Abrahamsens (2005) tanker om oppstartsfasen kan knyttes til informantens egne holdninger og verdier. Mye av det informanten forteller kan man se igjen i Winnicott (1970) og videre i Abrahamsens (2005) teori.

Informanten forklarte: «Når det kommer til barnas trygghet, er det det som er i fokus gjennom hele høsten. Barnehagen legger planer ut i fra hvordan de ser barna har det, og hva som er trygt for dem». Hun var veldig klar på at man må legge inn tilstrekkelige ressurser i oppstartsfasen, og bruke mye tid på å sikre en trygg oppstart for alle barna. Her nevner hun igjen viktigheten av å se hvert enkelt barns behov, og at man må vurdere hvordan barna takler overgangen. Noen barnehager vil ha planlagte aktiviteter som skal gjennomføres. På informantens barnehage gjør de det motsatt. Der vurderer de barnas dagsform, hvilke situasjoner de føler seg trygge med, og på hvilken måte de kan legge opp hverdagen slik at alle får sine behov for trygghet tilfredsstilt.

Informanten hevder at ikke alle barn føler trygghet på samme måten. For eksempel i oppstarten er det mange barnehager som kun holder seg til barnehagens inneområder, og ikke går på tur eller er mye ute. Erfaringen til informanten er at noen barn føler seg mest trygge og tør slippe seg litt ut i lekeverden når de er ute. Personalet har opplevd at det å sette barna i vogner, å gå en liten tur, gir barna mye trygghet. «Da fikk dem en liten pause, så fikk dem bare sitte i vogna og sanse det uten at det kom noen andre». Her får vi igjen forståelsen for at barnehagen legger til rette for at hvert enkelt barn skal føle seg trygge, og at det er viktig å gi barna «verden» i små doser. Igjen kan vi knytte dette til Winnicotts (1970) teori om verden i små doser. Barna får observere og sanse på sine egne premisser, samtidig som de får litt nye erfaringer fra verden rundt seg. Kanskje har barnet behov for å bare innta nye sanseinntrykk, uten at det selv må delta aktivt i det som skjer rundt det. (Abrahamsen, 2005, s. 65). Noen barn har behov for å bare sitte å innta det som skjer rundt det, uten noen spesiell voksenkontakt for å da føle seg trygge, mens andre barn har behov for å være i nærheten av en voksen hele tiden. Igjen er det viktig å se hvert barn individuelt, og legge opp dagen ut i fra barnas behov på best mulig måte.

Informanten fortalte at de har brukt trygghetssirkelen mye på avdelingen. «Vi har den hengende på avdelinga som en tankevekker i forhold til hvor viktig det er med den trygge basen»

Barna kan gå rundt på avdelingen, utforske og finne ut av hva som skjer rundt det, men samtidig så har de en voksen tilstede som tar i mot og gir barnet trygghet igjen. Når personalet har trygghetssirkelen hengende på avdelingen, er dette en stadig påminnelse over hvor viktig det er å tenke i denne retningen. Som nevnt i teorikapitlet, er trygghetssirkelen en god måte å se barnas behov for trygghet på i hverdagen. For de minste barna er det viktig å ha en trygg base å komme

tilbake til når de utforsker omgivelsene. Drugli (2010) hevder at sensitivitet hos de voksne er sentralt i forhold til barnas trygghet. Den voksne må tolke barnets signaler, og reagere raskt og hensiktsmessig på barnets behov i den bestemte situasjonen. (Drugli, 2010, s. 30) Den voksne må forstå barnets signaler, og være tilstede og bevisst på hva barnet har behov for i de ulike situasjonene, slik at barnet føler seg sikker på at omsorgspersonen er en trygg base. Når personalet har trygghetssirkelen hengende på avdelingen, blir de til stadighet påminnet denne teorien. Dermed kan de lett sette seg på gulvet som sensitive voksne som også er barnas trygge base, slik at barna kan trekke til dem for å få trygghet og omsorg når de har behov for det.

Informanten forteller videre, at i løpet av den første tiden, får personalet informasjon fra foreldrene om overgangsobjekter barnet er knyttet til «Er det noe barnet føler trygghet med, så er det viktig at barnehagen får informasjon om dette, slik at vi kan legge til rette for at disse tingene er tilgjengelig for barnet når det har behov for det». Hun sier videre: «Det er slike ting som trygger barnet, og vi skal absolutt ikke ta fra barna det de har siden det er det de føler trygghet med» Dette fenomenet har en teoretisk opprinnelse fra Winnicott (1990) som Abrahamsen (2005) har arbeidet videre med. Winnicott (1990) hevder altså, at hvis barna har med seg objekter som er viktige for dem vil dette gi dem trygghet i hverdagen. Barna velger selv sine overgangsobjekter, fordi dette objektet vekker gode følelser og en følelse av trygghet. Abrahamsen skriver: «Typiske eksempler på dette er sutteklut eller koseklut, smokk eller tommelfinger, bamse eller et annet mykt kosedyr, et mykt teppe, eller kanskje et skjerf som tilhører en av foreldrene». (Abrahamsen, 2005, s. 66). Det er helt opp til barnet hva det føler seg knyttet til, og barnehagen skal ikke ta fra barnet disse objektene. Noen barnehager lar kun barna ha overgangsobjekter når barnet for eksempel skal sove, mens andre barnehager lar barnet selv bestemme når det har behov for det. Informanten var klar på at i deres barnehage får barnet ha objektene når det har behov for det, og det er spesielt viktig i oppstarten at barnet ikke blir fratatt sine egne måter å trygge seg selv på. Dette er noe man i personalgruppa må diskutere, og sammen bli enige om hvordan det skal fungere i barnehagens praksis. Jeg mener at barna bør få ha sine egne måter å trygge seg selv på, og at overgangsobjektene bør få en plass i barnas hverdag der det har behov for det. Dette på grunn av at vi som førskolelærere må gi barna trygghet og tid til å omstille seg det nye miljøet, og at de på sin måte kan føle trygghet i overgangsfasen fra hjemmet til barnehagen.

Det viser seg at informantens barnehage bruker mye tid og ressurser på oppstartsfasen. Hele barnehagen er opptatt av å være tilstede og tilgjengelig for barna denne perioden. Min tolkning av informasjon om trygghet og tilvenning er at det er tryggheten som kommer først. Det å gi barna trygghet i barnehagen, vil gi barna grunnlaget for all utvikling. Når barna får oppnå trygghet i barnehagen, i sitt tempo, og basert på personlige behov, vil dette styrke barnet på alle måter i den videre utviklingen. Tilknytning i oppstartsfasen er noe som er svært sentralt, noe barnehagen har mye fokus på. Jeg hevder derfor at det er viktig å ha et barnehagepersonale som er kompetente med mye kunnskaper om tilknytning og tilvenning slik at alle barn får sine behov tilfredsstilt.

4.2 - Tilknytning

Informanten forteller at hun har vært med i et tilknytningsprosjekt i kommunen. «Der utvekslet man litt erfaringer i forhold til oppstart og tilknytning». I løpet av denne perioden var informanten sammen med andre pedagoger, delte erfaringer og opplevelser, og i ettertid tok ny kunnskap inn på avdelingen, sammen med medarbeidere i barnehagen. «Det var veldig nyttig for enheten å få litt erfaringer fra andre, samtidig som det ble en del kursing i forhold til det». Det er viktig med et kompetent personale når det kommer til tilvenning og trygghet. Prosjekter og kurs i forhold til tilknytning er svært viktig for å utvikle sin kompetanse. Tilknytning er et sentralt begrep når det kommer til de minste barnas oppstart i barnehagen. Som nevnt i teorikapitlet, skriver Ninni Sandvik (2006), at barn trenger å knytte seg til en eller flere voksne for å kunne etablere en trygghet til omgivelsene. Denne tryggheten skal kunne fungere som en base når barnet har behov for omsorg og trygghet. (Sandvik, 2006, s. 19). Det at barnehagen har fokus på tilknytning er sentralt for at de voksne skal få kunnskaper om viktigheten av at barn får trygge omsorgspersoner. Bolwby (1973) (I Drugli, 2010) hevder at barnet vanligvis vil ha etablert tilknytningsrelasjoner til foreldrene i løpet av de første ni månedene. Når barnet er i utrygge situasjoner, vil det søke foreldrenes omsorg, siden de er barnets første tilknytningspersoner. Her vil personalets kompetanse få en stor rolle, ettersom de skal inn i barnets tilknytningsbehov. Noen barnehager har ikke så mye fokus på dette temaet, og bruker ikke mye tid og ressurser på kurs og samarbeid i forhold til dette. Disse barnehagene har dermed ikke så stort fokus på tilknytningen i barnehagen, men velger å ha fokus på et annet område. Informantens barnehage har derimot mye fokus på dette, og forteller at det har hjulpet avdelingen mye i oppstartsfasen, da både barn og foreldre møter en personalgruppe med høy kompetanse på

temaet. At personalgruppa har kunnskaper i hvordan man møter barnet, hvordan man blir en trygg tilknytningsperson og på hvilken måte man går frem i møtet med nye foreldre, vil være en god støtte i en oppstartsfase. Kunnskap kan alltid utvides, og en kan alltid tilegne seg mer kompetanse. Som jeg nevnte i teorikapitlet vil barnet føle mindre stress og utrygghet når de har minst en trygg omsorgsperson i barnehagen, da det kan søke denne personen når det har behov for omsorg og trygghet.

4.3 – Foreldresamarbeid i oppstarten

I intervjuet med pedagogisk leder fikk jeg mye informasjon om foreldresamarbeidet. Det blir satt mye i fokus, og hele avdelingen arbeider aktivt for å få til et trygt foreldresamarbeid basert på gjensidig tillit og respekt. Møtet med foreldrene starter allerede før jul, da mange nye foreldre besøker barnehager for å finne en god barnehage til deres barn «De som har fått plass inviteres til et møte i juni. Da forteller vi litt om barnehagen, og vi går gjennom litt oppstartsrutiner som vi tenker er det beste forløpet for nye barn i barnehagen. Også får dem en liten gjennomgang på huset» Allerede her arbeider barnehagen for at foreldrene skal få et godt forhold til barnehagen, og at de skal bli kjent med både andre foreldre og barnehagen generelt. Å få et godt forhold til barnehagen allerede før start er viktig for det videre samarbeidet mellom barnehage og hjem. Noen barnehager har ikke denne praksisen, og starter ikke noe samarbeid med barnas hjem før oppstart. Likevel vil det være svært gunstig å starte samarbeid med barnas hjem allerede før barnehageoppstart for å etablere en grunnleggende trygghet mellom partene.

I rammeplanen står det: «Personalet har ansvar for å gi foreldrene nødvendig informasjon om og begrunnelse for barnehagens virksomhet og invitere foreldrene til medvirkning». (Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 20). Nødvendig informasjon om barnehagen før barnet begynner vil være svært sentralt for at oppstartsfasen skal gå lettere for både barn, foreldre og barnehagen.

Jeg hevder at en oppstartssamtale mellom barnehage og foreldre er essensielt for å sikre en trygg oppstart. Dette fortalte informanten mye om. Når foreldrene og barnet kommer den første dagen, vet de hvem de skal møte, og har i forkant navn på personer de kan snakke om, sammen med barnet. I oppstartssamtalen får personalet informasjon om barnet, både praktisk informasjon og informasjon om selve barnet. Med praktisk informasjon mener jeg for eksempel allergier, spesielle

ønsker fra foreldrene eller hvis det er noe spesielt personalet må vite om barnet i forhold til tilpasning o.l. Med informasjon om selve barnet tenker jeg på barnet personlighet, om barnet er trygg sammen med andre barn, om det har utfordringer på ulike områder etc.

Når man går frem på denne måten, får personalet mye informasjon om barnet, og har mye å bygge på, for å skape en god tilknytningsrelasjon med både foreldre og barnet. Drugli (2010) hevder at når foreldrene er trygge på personalet, og er sikre på at barnet har det godt sammen med de voksne i barnehagen, er det lettere for barnet å føle seg trygg i nettopp denne fasen.

Tilvenningsfasen er sårbar for både foreldre og barna. Informanten sa følgende: «Vi er veldig opptatt av det å si ha det, så går man. Ikke gå frem og tilbake. Uansett hvor dramatisk det føles, det er verst for foreldrene». Nettopp dette har forfatterne Broberg, Hagström og Broberg (2014) skrevet om. De skriver at når barnet starter i barnehagen, er det viktig at det lærer seg å stole på at foreldrene kommer tilbake senere. For å gjøre overgangen lettere for både barn, foreldre og barnehage er det viktig med en tydelig avskjed, og at foreldrene da går. Informanten hevder også at det kan hjelpe for usikre foreldre å stå ute i gangen og høre at barnets gråt snart stilner og roen overtar. Dette kan være med på å gi tryggere foreldre, og en lettere levering på morgenen for både foreldre og barn. Informanten påpekte at noen barn reagerer sent når det gjelder atskillelse fra foreldre i oppstarten. «Så har man de som ikke har noen reaksjoner i begynnelsen, men får en sen reaksjon etter en måned der barnet plutselig begynner å gråte når mor eller far går om morgenen. Da har de plutselig oppdaget hva som skjer, og hva dette er. Det er helt normalt». Informanten bruker alltid å informere foreldrene om at denne reaksjonen kan forekomme. Hun påpeker også at selv om barnet får en sen reaksjon handler det ikke om mistriivsel eller at foreldrene har tatt et dårlig valg ved å ha barnet i barnehage. Når barnehagen informerer om dette i forkant, kan det være med på å trygge foreldrene hvis denne situasjonen skulle oppstå. Broberg, Hagström og Broberg (2014) mener at det er helt vanlig at barnet ikke reagerer med sorg og protest de første gangene foreldrene drar fra barnehagen, men kan senere få en reaksjon når de oppdager at foreldrene drar hver gang de kommer til barnehagen. Dette er helt individuelt, både med tanke på barnets personlighet og hvordan foreldrene takler overgangsfasen. For å sikre at foreldrene er trygge på at barnet har det godt i barnehagen kan det være gunstig å informere om dette fenomenet, slik at de er forberedt på en senere reaksjon.

Informanten forteller at som pedagogisk leder er det viktig å poengtere for foreldrene at det skal være en lav terskel for å ta kontakt. Å ringe, sende mail eller kontakte personalet når foreldrene har behov for det, skal det være rom for i hverdagen. Dette gjør at foreldrene føler at de blir tatt på alvor og at forholdet til barnehagen er basert på gjensidig tillit og respekt. Drugli (2010) skriver at daglig kontakt og småprat om barnet utgjør en viktig base for foreldresamarbeidet. Når personalet og foreldrene har daglig kontakt, skapes det tillit mellom partene, noe som er essensielt i samarbeidet.

4.4 – Personalets ansvar

Informanten forklarte litt om hva som var pedagogisk leders ansvar, i forhold til oppstarten og sa følgende: «Det er den pedagogiske lederen som har det overordnede ansvaret, men ellers er det slik at vi fordeler det mellom oss; jeg og assistenten». Barnehagen bruker ikke primærkontaktordning, siden det kun er to i personalet som har ansvaret for barna på denne søskengruppen. Abrahamsen (2005) skriver at det enkelte barn har behov for mye voksenkontakt, og at det får mulighet til å knytte seg til en bestemt voksen. Dette er et større behov hvis barnehagen og personalet består av mange mennesker. I barnehagen informanten arbeider er det kun to ansatte på de minste barna, så her har barna bare to personer å forholde seg til. Primærkontaktordning har da ikke vært nødvendig, noe informanten også hevder. Noen barnehager holder likevel fast til denne ordningen, og man kan diskutere i personalgruppen basert på barnegruppas størrelse og antall ansatte om hvorvidt dette er nødvendig. Bolwby (2007) hevder at selv om barnehagen ikke har et primærkontaktsystem, så er det likevel gunstig med en ordning der foreldrene har en fast person og forholde seg til i oppstarten. Han poengterer dette med at ikke alle barn har like stor kapasitet til å stifte nye relasjoner med flere mennesker på samme tid. (Bolwby, 2007, i Drugli, 2010, s. 111). Dette har barnehagen informanten arbeider i tatt i betraktning, og har et system som gir foreldrene mulighet til å forholde seg til en av de to ansatte på barnegruppa. Er man bevisst på kontakten mellom barnehagen og foreldrene, og forholdet til foreldrene er gjensidig tillitsfullt, vil det være naturlig å ikke anvende primærkontaktordningen, men en annen gunstig løsning for å kvalitetssikre samarbeid og barnets trygghet.

Pedagogisk leder har ansvaret for foreldremøtet i juni, og tar i mot telefoner fra foreldre som trenger å kontakte barnehagen. Informanten fortalte at de vurderer mulige utfordringer både i forhold til barn og foreldre i oppstarten, og at hun som pedagogisk leder med faglig bakgrunn, tar ansvaret for de foreldrene og barna som det er litt mer utfordrende å samarbeide med. «Dette handler om å

kvalitetssikre. Vi har den utdanninga vi har, og vi har det lederansvaret, så sånne ting delegerer du ikke bort, men tar selv» Dette har sammenheng med personalets faglige kompetanse og erfaringer. Uansett om foreldresamarbeidet er krevende, er det pedagogisk leders ansvar å skape en god relasjon til barnets hjem.

Hun forklarte videre at de deler vaktene slik at de alltid møter foreldrene en gang om dagen, enten på morgenen eller på ettermiddagen. Hun poengterer: «Vi håper at den som møter barnet først kan få møte denne voksne hver gang det kommer i barnehagen de første par ukene, slik at det blir en trygghet for barnet og foreldrene». Dette tolker jeg slik at barnehagen ønsker en trygg tilknytning til barna. Barna vet hvem som møter den på morgenen, dette skaper trygghet i forhold til leveringen både for foreldre og barn.

4.5 - Debatten om de minste barna i barnehagen

Med tanke på å sikre en trygg oppstart for de minste barna, har jeg ikke kommet utenom det som skjer i media rundt oppstarten. Dette er noe som har stor påvirkning på foreldrenes trygghet i oppstarten, og som jeg mener er svært relevant og ta med i denne oppgaven.

«I forhold til det som skjer i media gjennom sommeren er noe jeg syntes er unødvendig. At det skal komme akkurat rundt oppstartsfasen, fordi dette er en ganske sårbar gruppe med mange førstegangforeldre som kanskje møter barnehagen for første gang» Dette sier informanten om medias oppslag om barnehagen rundt oppstartstiden. Det er til tider mye debatt om hvorvidt de minste barna har godt av å gå i barnehagen. Denne debatten har Drugli (2010) skrevet litt om. Hun har hevdet at flere forskningsstudier viser at barn kan få stressreaksjoner av å være i barnehagen.

Det har blitt målt barnas cortisolnivå før de drar i barnehagen, og hvor høyt det er gjennom barnehagedagen. Resultatene viste at barna hadde ett høyt cortisolnivå gjennom hele barnehagedagen, noe som har skapt stor debatt i media, og derfor mye uro fra foreldrenes side. Likevel er det ikke nok forskning på dette området, og det kan hverken bekreftes eller avkreftes at de minste barna får skader i ettertid av å begynne i barnehagen. Drugli (2010) har også henvist til Bradley og Vandell (2007), som har satt seg inn i ulike forskningsprosjekt og konkluderer med at det er for lite forskning på dette området. Derfor blir det umulig å stadfeste om de minste barna har det bedre hjemme enn i barnehagen. De sier likevel at kvaliteten på barnehagen, hvor lenge barnet

er i barnehagen og når det starter har påvirkning på barnets videre utvikling. Min tolkning av akkurat dette er at hvis barnehagens personale har kunnskaper om ettåringens utvikling og hvilke behov barnet har, vil dette heve kvaliteten i barnehagen, og barnet vil få en positiv utvikling. Uansett hvilke undersøkelser som det er gjort, vil det å begynne i barnehage være en krevende prosess, og dette krever foreldre som er trygge på at barnet har det bra i barnehagen og har tillit til personalet .

Drugli (2010) har stilt spørsmålet: «Er det slik at barnehageopphold som starter når barnet er lite, fremmer barns utvikling, eller kan barnehageopphold være stressende for små barn og gi dem økt risiko for senere problemer?». (Drugli, 2010, s. 9). Dette er et spørsmål som mange førstegangsforeldre står ovenfor i oppstarten. «Dårlig samvittighet og påvirkning fra media, gjør at mange foreldre synes valget om å ha barnet i barnehagen er vanskelig. Som pedagog har man en viktig oppgave ved å trygge foreldre, og forsikre de usikre foreldrene om at barnet deres har det godt i barnehagen». Informanten sier videre at man har en stor oppgave som pedagogisk leder i denne tiden, da det er vår jobb å snu foreldrenes bekymringer og dårlige samvittighet. Da er det viktig å vite hva man skal si til foreldrene, og på hvilken måte man kan snu bekymringene deres.

Forskningen som er gjort er forbeholdt utenlandske barnehager, som har en helt annen hverdag enn norske barnehager. Vi kan ikke sammenligne utenlandsk forskning med kvaliteten i norske barnehager. Høgskolelektoren i pedagogikk Tone Strømøy, hevder at eksperter gjør foreldrene usikre ved å publisere utenlandsk forskning i forbindelse med norske barnehager. Hun mener også at det er unødvendig mye medieoppslag i oppstartsfasen, som igjen skaper uro og bekymring hos foreldrene. Strømøy sier videre at forskningen som utføres i utlandet ikke er overførbart til norske barnehager, da de norske barnehagene er blant de beste i verden med et godt utdannet personale. (Forskning.no, 2011). Dette er noe man må ha kjennskap til, når man arbeider i barnehagen og man møter nye foreldre med usikkerhet rundt oppstarten til barna. Det er sentralt å ha kunnskap om, og kunne vise til forskere som mener at forskningen ikke kan ses i sammenheng med norske barnehager. Dermed kan en trygge foreldre med at forskningen som blir gjort ikke kan overføres direkte til norske barnehager. Som tidligere nevnt er det ikke nok forskning på området, og i oppstarten er det viktig at man følger med i media og har et innblikk i hva det handler om til en hver tid, slik at man kan komme foreldrene i møte. Strømøy sier til slutt: «...det finnes ingen norsk forskning som viser at ettåringer tar skade av å være i barnehagen». (Forskning.no, 2011). Som

pedagog i en oppstartsfase er dette noe som er viktig å kunne snakke med foreldrene om. Vi har mye kunnskap om barna, hva som trygger dem, og hva som skal til for at barna skal kunne trives og ha det godt i barnehagen.

Av egne erfaringer sier informanten følgende: «Når det gjelder mitt, og vårt syn på det, så er vi jo ikke i tvil om at vi ser at ettåringen har det bra i barnehagen, så lenge barna får god tid og at vi har gode fagfolk som jobber med det og som har kjennskap, teoribakgrunn, forskning og alt dette inne» Informanten sier videre noe jeg ønsker å fremheve: «Det gjelder å bruke sunn fornuft også, og få til en god balansegang. Vi ser jo at alle har ei positiv utvikling. Det å gi barna tid, og ta ting ut i fra sine forutsetninger er knallviktig!» I en oppstartsfase er det viktig å kunne bevis for foreldre at barnet har det fint i barnehagen og at barnets utvikling er slik den skal, for å kunne forsikre foreldrene om at de har tatt det rette valget. Det finnes mye forskning basert på at barn har det godt i barnehagen, så da er det viktig å fremheve også dette, slik at det ikke bare blir fokus på det negative media ønsker å fremheve.

Det er ulike meninger om de minste barna i barnehagen, noe som igjen skaper uro og usikkerhet rundt tema. Forskere og sterke mediepersoner kommer ofte med utsagn om de minste barna i barnehagen, og kaller det et prøveprosjekt uten sikkert positivt resultat. Når slike saker kommer opp i media rundt oppstartstiden, skaper det mye utrygghet hos usikre, nye foreldre. Dette gir personalet i barnehagen en ekstra utfordring i oppstartstiden i tillegg til de utfordringene en allerede står overfor. Trygge foreldre gir trygge barn, og dette er det viktig å ha fokus på i tilvenningsperioden.

4.6 - Oppsummering

Avslutningen på intervjuet med den pedagogiske lederen handlet om hvilke tips hun kunne gi meg som snart nyutdannet førskolelærer når det kommer til oppstartsfasen. Her sa informanten at det er viktig å ha god tid, ikke ha noen andre planer i tilvenningen og legg vekk all møtevirksomhet for å kunne fokusere helt på oppstart og trygghet. La barnet få følge sitt eget løp, og veiled barnet gradvis inn i barnehagens rutiner og planer. Tid og rom i tilvenningen er viktig for at barnet ikke skal føle seg presset inn i barnehagens rutiner og det nye miljøet. Trygghet legger grunnlaget for all utvikling, som igjen gir barnet gode muligheter for en trygg tilknytning. At barnet har tillit til deg som voksenperson er avgjørende for barnets trivsel og trygghet i barnehagetiden.

Til slutt sa informanten: «Har du trygge foreldre, så får du trygge barn». Dette har jeg poengtert ofte gjennom oppgaven, og mener er en av de viktigste faktorene for å kunne sikre en trygg oppstart. Foreldresamarbeid er et svært viktig moment i sammenheng med oppstarten, og har vært svært sentralt i arbeidet med oppgaven.

5. AVSLUTNING

I denne oppgaven har jeg arbeidet rundt temaet oppstarten i barnehagen. Trygghet har vært et nøkkelord, og har vært det begrepet jeg har knyttet til alle momenter jeg har gått inn på i oppgaven. Jeg har gått ut i fra relevante elementer når det gjelder oppstarten i barnehagen, og knyttet dem opp mot et teoretisk perspektiv. Temaene jeg har arbeidet med er trygghet, tilvenning, foreldresamarbeid, personale-barn-relasjonen, tilknytning og debatten om de minste barna i barnehagen. Disse temaene er svært sentrale i arbeidet mot å finne svar på min problemstilling. For å sikre en trygg oppstart for de minste barna, er det essensielt at jeg som førskolelærer har tilstrekkelig kunnskap rundt disse temaene, og har disse nøkkelordene i bakhodet gjennom mitt arbeid i barnehagen. May Britt Drugli (2010) har fått en stor plass i min oppgave, og jeg støttet meg på hennes forskning og tanker gjennom hele prosessen.

I metodekapitlet beskrev jeg både fremgangsmåte, den metoden jeg hadde valgt og forklarte hvorfor jeg hadde valgt akkurat den metoden i datainnsamlingsprosessen. Å gjennomføre et intervju som ble analysert og drøftet var en spennende og læringsrik prosess. Jeg fikk mye informasjon om hvordan barnehagen legger opp tilvenningsperioden, noe jeg hadde lite kunnskaper om på forhånd. Jeg føler at jeg har gjort rett valg i forhold til metode, og fikk mye relevant informasjon fra den valgte informanten.

Etter å ha gjennomført et intervju med en pedagogisk leder på en småbarnsavdeling, har jeg fått mye ny kunnskap som jeg har benyttet meg av i drøftingskapitlet. I dette kapitlet har jeg reflektert ut i fra egne tanker og verdier, og samtidig brukt relevant teori. Gjennom arbeidet med drøftingskapitlet har jeg blitt bedre kjent med hvordan jeg ønsker å være som pedagogisk leder, og har blitt mer reflektert i forhold til de minste barnas oppstart. Drøftingskapitlet ble delt opp i kategorier for å gjøre det lettere for deg som leser, og på en oversiktlig måte få fram hovedpoengene fra datainnsamlingen og teorien.

Interessen for trygghet og oppstart har blitt sterkere og fått en større plass i mitt pedagogiske grunnsyn. Jeg er sikrere på meg selv, både som student og fremtidig førskolelærer. Gjennom arbeidet med denne oppgaven mener jeg at jeg kan gjøre en bedre jobb i samarbeid med foreldre og kollegaer når det kommer til de minste barnas oppstart. Mye ny kunnskap og mange nye og spennende tanker har gitt meg et godt grunnlag for å kunne sikre at de minste barna får en trygg

oppstart i barnehagen. Jeg har en bredere teoretisk kunnskap i forhold til tema, og en sikrere holdning til akkurat denne sårbare fasen. Ettersom problemstillingen gav rom for egne holdninger og tanker har jeg brukt mine holdninger, informantens erfaringer og verdier samt benyttet meg av mye teori som støtter opp om nettopp dette. Dermed har oppgaven fått et personlig preg, noe som var et av målene med oppgaven.

I ettertid ser jeg at jeg kunne ha fått en interessant vri på oppgaven hvis jeg hadde benyttet meg av to ulike barnehager, og drøftet forskjellene mellom dem. Tilvenningsperioden er ikke lik i alle barnehager, og det hadde vært interessant å sett på forskjellene og gjennom drøfting og teori sett hvilke forskjeller og likheter barnehagene hadde hatt når det kommer til oppstartsfasen.

Når arbeidet med oppgaven er over, sitter jeg igjen med mange tanker om eget pedagogisk grunnsyn, mine egne holdninger og verdier og ikke minst en bredere teoretisk kunnskap. Dette vil jeg benytte meg av når jeg selv skal arbeide med de minste barna i oppstartsfasen. Begrepet trygghet vil alltid være et nøkkelord, noe jeg vil ha mye fokus på i barnehagen.

LITTERATURLISTE

Abrahamsen, G. (2005). En god oppstart i barnehagen – toleranse for avskjed i tårer og tid til det nødvendige. I Haugen, S., Løkken, G. & Røthle, M. (red). *Småbarnspedagogikk. Fenomenologiske og etiske tilnærminger*. Oslo: Cappelens Akademisk Forlag AS.

Artikkel hentet fra www.forskning.no (2011) *Ekspertene gjør foreldrene usikre*.
<http://www.forskning.no/artikler/2011/januar/276328/print>, lastet ned: 24/3-2014.

Brandtzæg, I. Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget AS.

Broberg, M. Hagström, B. & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen. Hva betyr trygghet for lek og læring?*. Stockholm: Cappelen Damm akademisk

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. (5. utgave). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Drugli, M.B. (2010). *Liten i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Kunnskapsdepartementet, (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Larsen, A.,K. (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. (3. opplag). Bergen: Fagbokforlaget

Løkken, G. & Søbstad, F. (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (1. utgave, 3. opplag). Oslo: Universitetsforlaget

Sandvik, N. (2006) *Temahefte om de minste barna i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Forsidebilde:

https://www.google.no/search?q=trygghet&safe=off&biw=1366&bih=667&tbn=isch&imgil=zh1RZOR7ne3n7M%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn1.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AANd9GcODpHfLDhafSRxTWpRt4hYF7ay49R9MFis56vBF8NsDdVqBGDJ5KQ%253B400%253B267%253BJWO6xJYecbh5AM%253Bhttp%25253A%25252F%25252F1godgrunn.com%25252F%25253Fp%2525253D1307&source=iu&usg=__tV_HCekt7WV9kvZkDkM65F7aI_U%3D&sa=X&ei=hhg9U4KcNcXftAa8soGOBA&ved=0CCwO9QEwAA#facrc=__&imgdii=__&imgrc=zh1RZOR7ne3n7M%253A%253BJWO6xJYecbh5AM%3Bhttp%253A%252F%252F1godgrunn.com%252Fwp-content%252Fuploads%252F2014%252F03%252FTRYGGHET.jpg%3Bhttp%253A%252F%252F1godgrunn.com%252F%253Fp%253D1307%3B400%3B267

Trygghetssirkelen:

https://www.google.no/searchq=circle+of+security&safe=off&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=mRNNU9n0G4TOvgOUuYKgCg&ved=0CAYQAUoAQ&biw=1366&bih=667#facrc=__&imgdii=__&imgrc=Jep7y8AT3uxB3M%253A%3BrnTgH3HWcAZOuM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.r-bup.no%252Fcms%252Fcmssmm.nsf%252F1upgraphics%252F234DBC.gif%252F%2524file%252F234DBC.gif%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.r-bup.no%252Fcms%252Fcmsspublish.nsf%252F%2524all%252F64DAFC33A77E443FC12573C9004B195A%3B480%3B359

VEDLEGG

Intervjuguide

- Kan du fortelle litt om din utdanning og arbeidserfaring?
 - Skole
 - Småbarn/Storbarn
 - Stillinger
- Hvilke tanker har du om 1-åringen i barnehagen?
 - Media
 - Egne erfaringer
 - Teoretisk bakgrunn og forskning
- Hvordan går du/dere frem i møtet med nye foreldre?
- Kan du fortelle litt om hvordan en oppstarts-samtale foregår?
- Hva tenker du om tilvenning og trygghet?
- Hvordan arbeider du som pedagogisk leder i tilvenningsfasen?
 - Tilknytning
 - Trygg base
 - Positive relasjoner
- Hvordan arbeider assistentene i tilvenningsfasen?
 - Er det forskjell på arbeidet du gjør, og det assistentene gjør?
 - Primær- kontakter og eventuelle erfaringer med dette
- Har dere noen teoretisk bakgrunn for arbeidet dere gjør i tilvenningsperioden?
 - Hvilke?
- Har du noen positive erfaringer med tanke på tilvenningsperioden du ønsker å dele med meg?
 - Eventuelle negative erfaringer
- Hvilke erfaringer har du med foreldrene til de minste barna gjennom tilvenningsperioden til deres barn?
- Har du noen tanker om når tilvenningsfasen er «over»?
- Er det noe du/dere skulle ønske var annerledes i forhold til deres praksis i dag, med tanke på tilvenningsperioden?
- Har du noen tips til en (snart) nyutdannet førskolelærer når det gjelder de minste barnas oppstartsfase?